

Inklúzia v zariadení, v ktorom pracujem

Margita Páneková

Názov vzdelávania: Od emócií k poznaniu

Názov modulu: Stratégia inkluzívneho prístupu na škole/v inštitúcii.

1. Inklúzia v poradenských centrách a v školách.

1.1. Prečo práve táto téma ?

Zariadenie Centrum pedagogicko –psychologického poradenstva a prevencie, v ktorom pracujem je „producent“ detí, ktoré by mali byť inkluzívne /integrovane/ vzdelávané. Čo to znamená? Každé dieťa, ktoré je určitým spôsobom znevýhodnené oproti iným deťom by malo byť vyšetrené v centrách / v súkromných, alebo v štátnych / a mali by mu byť vypracované odporúčania pre ďalšie vzdelávanie. Školy, ktoré dostávajú diagnostické správy z centier sú podľa zákona povinné tieto odporúčania dodržiavať. Myšlienka veľmi dobrá a určite realizovateľná, kde má však slabé miesta? Čo si o integrovanom/inkluzívnom vzdelávaní myslia učitelia, ktorí sa denno-denne stretávajú v praxi s deťmi a rodičmi, ktoré možno takto nastavený systém používajú, či zneužívajú? Čo si o tom myslia odborní zamestnanci poradenského centra, ktorí svoju námahu investujú do kvalitne vypracovaných diagnostických správ? Je oblasť v ktorej sa stretávajú ich názory, alebo sú od seba vzdialené?

Na systém integrovaného inkluzívneho vzdelávania sa pozerám aj z pohľadu školského špeciálneho pedagóga. Vidím praktický dosah a priebeh integrácie: pri podozrení na určité znevýhodnenie dieťaťa v spolupráci s učiteľmi ho posielame na vyšetrenie, oboznamujem pedagogický zbor s výsledkami vyšetrenia, počas pedagogických rád podávam správu o tom, ako tieto deti postupujú, ako sa im darí. Ak sa im nedarí / majú slabý prospech alebo správanie/, tak to riešim s učiteľmi, inými žiakmi v triede, s riaditeľom, s asistentom učiteľa.

Okrem toho ma čakajú celé kopy dokumentácie, ktorá ma skôr od priamej práce s deťmi odrádzajú, ako keby mi mali pomáhať.

Takže problematika inkluzívneho / integrovaného vzdelávania sa ma veľmi blízko dotýka. Som zvedavá na odpovede ľudí zainteresovaných do procesu integrácie..

1.2 Integrácia- začlenenie

Pracujem v školských zariadeniach : v bežnej základnej škole a v Centre pedagogicko – psychologického poradenstva a prevencie. Slovo **inklúzia** sa tam používa veľmi zriedka. Zvyčajné je slovo **integrácia** , resp. jeho synonymum **začlenenie**. Nie že by slová niečo vyriešili, ale je dobré, keď ľudia chápu o čom hovoríme. Preto by som to rada objasnila:

Pokúsím sa základné pojmy najskôr vysvetliť všeobecne a potom ich aplikovať do praxe, porovnať ich praktický dopad v našom školskom systéme.

Všeobecne: integrácia je **spojenie častí do jedného celku; scelenie, ucelenie, zjednotenie; združovanie.**

Školská integrácia : Je výchova a vzdelávanie žiakov so špeciálnymi výchovno- vzdelávacími potrebami v triedach škôl a školských zariadení určených pre žiakov bez špeciálnych výchovno-vzdelávacích potrieb. V praxi to znamená, že školskou integráciou sa v súčasnosti chápe iba individuálne začlenenie žiakov so špeciálnymi výchovno- vzdelávacími potrebami do tried základnej školy pre žiakov bez špeciálnych výchovno vzdelávacích potrieb.

ZDROJ https://www.ssiba.sk/admin/fckeditor/.../Met_mat_sk_integracia_01_09_2015.pdf

Takže jednoducho povedané : **je to združovanie, spájanie žiakov** , ktorí majú určité ťažkosti, alebo sú rozdielni oproti svojim spolužiakom / napríklad nadaní žiaci/do škôl a tried, ktoré neboli pôvodne určené pre žiakov, ktorí majú špeciálne potreby, to znamená, že integrovaným žiakom nestačia bežné postupy, metódy, knihy, pomôcky ...

1.3.Inklúzia

VŠEOBECNE: inklúzia je vzťah medzi triedami, množinami vyjadrovaný slovami „je podmnožinou“; uzavrenina v bunke obsahujúca zásobné látky, farbivá a anorganické kryštalické látky; cudzorodá hmota v hornine alebo v neraste.

ZDROJ https://sk.wikipedia.org/wiki/Inkluz%C3%ADvne_vzdel%C3%A1vanie

Školská inklúzia- zatiaľ nie je reálna, ale snažíme sa ju dosiahnuť:

Inklúzia je stratégia vyučovania rešpektujúca rozdiely medzi deťmi a právo všetkých na rovnaký prístup ku vzdelávaniu. Cieľom inklúzie je vybudovať komunity starajúce sa o všetkých, otvorené pre všetkých a vytvoriť také prostredie, v ktorom má každý jedinec svoju hodnotu a môže sa učiť v neohrozenom a otvorenom prostredí bez diskriminácie a predsudkov.

Zdroj: Integrácia - podmienky, východiská, základné procesy, Mgr. Robert Sabo, PaedDr. Oľga Pavlíková www.mpc-edu.sk/library/files/integracia_web.pdf

Výsledkom inkluzívneho vzdelávania je plnohodnotné začlenenie jedinca do spoločenského, hospodárskeho a kultúrneho života. O to sa snažíme v integrácii aj inklúzii. Ja chápem inklúziu ako „vyšší level“ integrácie.

Chcela by som zhodnotiť z praktického hľadiska, že pojmy naozaj vyjadrujú, to čo v skutočnosti funguje, alebo by malo fungovať.

Najviac sa mi páči všeobecná definícia slova inklúzia, pretože doteraz som sa nad tým nikdy nezamyslela. Znova citujem a zvyrazňujem slová, ktoré ma zaujali a oslovili : Inklúzia **je vzťah** medzi triedami, množinami vyjadrovaný slovami „je podmnožinou“; uzavrenina v bunke **obsahujúca zásobné látky**, farbivá a anorganické kryštalické látky; **cudzorodá hmota** v hornine alebo v neraste. Ak by som to chcela niekomu vysvetliť, tak by som povedala asi toľko, že človek „iný“ v spoločnosti pôsobí ako cudzorodá hmota, avšak je „zásobárňou dôležitých látok“.

Inklúzia je vzťah : nie je to súbor zákonov, nie je to finančná podpora, nie sú to kompenzačné pomôcky. Je to vzťah...

Vo svojej práci využívam najčastejšie termín integrácia, pretože toto slovo je mojim kolegom dôverne známe, kým slovo inklúzia sa nepoužíva, pretože sa ani prakticky zatiaľ nerealizuje. Pokúšame sa len o integráciu, aj to niekedy neúspešne, s ťažkosťami. Inklúzia je vyšší stupeň.

2. Prieskum

Na integráciu môžem vďaka svojej práci pozerat' z dvoch strán: z pohľadu Centra pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie /ďalej CPPPaP/ ale aj z pohľadu základnej školy. V CPPPaP žiaci prídu na vyšetrenie a my rozhodneme, či budú integrovaní. V škole prakticky prebieha táto integrácia, ktorú my /CPPPaP/ navrhujeme. Rada by som porovnala názory poradenských pracovníkov s názormi učiteľov. Kde je ten bod stretnutia, v čom sa zhodujú ich názory na integráciu, v čom nie.

Aby som zistila, **správne slová**, ktoré by sme mohli priradiť k slovu **dobrá integrácia** / inklúzia, realizovala som nasledovný prieskum.

2.1. Cieľ prieskumu

-Mojim cieľom je **porovnať** názor strán zúčastnených v procese integrácie

-**nájsť správne slová**, ktoré vyjadrujú dobrú integráciu - kedy funguje a je na prospech

2.2. Cieľová skupina

Na názor sa budem pýtať: **učiteľov**, ktorí vzdelávajú integrovaných žiakov

a/so zdravotným znevýhodnením

b./ s nadaním

pokúsím sa porovnať učiteľa, s dlhoročnými skúsenosťami s prácou s integrovanými žiakmi a učiteľa, ktorý túto prácu len začína

Bude ma zaujímať **názor odborníkov** /psychológa, špeciálneho pedagóga, sociálneho pedagóga/ z CPPPaP

Veľmi som zvedavá na **názor rodiča**, ktorý má alebo mal integrované dieťa.

2.3. Prieskumná otázka

Otázka pre učiteľa, žiaka alebo odborníka z CPPPaP:

- 1.Uved' 6 vecí, ktoré môžu integráciu v škole pokaziť.
- 2.Keby si mal integráciu nakresliť, ako by vyzerala?
3. Akú farbu by mala integrácia?

2.4Výsledky prieskumu

Aké som dostala odpovede od učiteľov

Otázka: Uved' 6 vecí, ktoré môžu integráciu v škole pokaziť:

Odpovedá učiteľ druhého stupňa/ nižšie sekundárne vzdelávanie/ s 15 ročnou praxou s integrovanými žiakmi / pracuje so žiakmi so zdravotným znevýhodnením aj s nadaním

Odpovede:

- 1.neochota rodičov integrovaných žiakov spolupracovať
- 2.integrované deti absolvujú 1 alebo 2 hodiny týždenne so špeciálnym pedagógom- je to veľmi málo. My učitelia nie sme vyškolení na prácu s integrovanými deťmi , je to zložité na našu prípravu na vyučovanie
- 3.okolie nerešpektuje správne integráciu, berie to ako niečo zlé, podradné
4. ak sa integrovaným venuje len naoko, papierovo
5. ak sa integrované deti nútia, aby boli na špeciálnych hodinách
- 6.neviem sa dostatočne venovať integrovaným nadaným deťom

Kľúčové slová vybrané z odpovedí : neochota, vyškolení, zložité, nerešpektuje, podradné, venuje naoko, nútia, dostatočne venovať...

Odpovedá učiteľ prvého stupňa/ primárne vzdelávanie/ s 3 ročnou praxou s integrovanými žiakmi / pracuje so žiakmi so zdravotným znevýhodnením aj s nadaním

Odpovede:

1. Keď sa so všetkými deťmi v triede nehovorí , že integrovaní žiaci sú meraní inými metrami.
2. Nepripravenosť pedagóga na hodinu, napr. keď nemá špeciálne upravené testy.
3. Prílišné zohľadňovanie potrieb integrovaného žiaka.
4. Učiteľ sa venuje integrovanému žiakovi na úkor ostatných žiakov, učiteľ nie je taký pozorný k ich potrebám.
5. Spolužiaci sú necitliví k potrebám integrovaného žiaka, nezaujímajú sa o neho.
6. Keď si deti vzájomne nadávajú do „integráčov“.

Kľúčové slová vybrané z odpovedí : nehovorí, nepripravenosť, prílišné zohľadňovanie, pozorný, necitliví, nadávajú.

Odpovedá učiteľ prvého stupňa/ primárne vzdelávanie/ s 38 ročnou praxou učiteľa s integrovanými žiakmi pracuje od začiatku vzniku integrácie

Odpovede:

1. Keď sa nemotivuje- je nutné používať pozitívne hodnotenie aj pri neúspechu
2. Keď sa zanedbávajú každodenné potreby
3. keď sa neprístupuje individuálne- dieťa musí mať istotu, že učiteľ je tu len pre neho
4. keď sa vyžadujú vyššie nároky ako to umožňuje momentálny stav
5. keď dieťa žije v neistote / z neúspechu, z neprijatia/
6. keď ho neakceptujú spolužiaci, v triede sa musí vytvoriť vhodná klíma

Kľúčové slová vybrané z odpovedí : nemotivuje, zanedbávajú, neprístupuje individuálne, vyžadujú, neistota, neakceptujú.

Aké som dostala odpovede od žiaka:

Odpovedá žiak, ktorý bol integrovaný pre všeobecné intelektové nadanie 4 roky

O

dpovede:

1. Keď si nadaný, tak si učitelia myslia, že musíš vedieť všetko
2. Keď toho vieš viac ako iní, tí ostatní ťa vylučujú z kolektívu
3. Pre ostatných je slovo „nadaný“ synonymum slova „bifľoš, nepriateľ“, kolaborant s učiteľmi“
4. Ak máš individuálne hodiny s iným učiteľom, občas sa vyhneš päťminútovkám a skúšaniam, a preto ťa nenávidia a závidia ti ešte viac
5. Niekedy si pánom hodiny, čo spočiatku vyzerá, že je to super, no učiteľ sa k tomu nemusí dobre postaviť. Môže ťa aj ponížiť.
6. Som vedený k tomu, aby som robil veci navyše. Niekedy to robím úplne zbytočne, z vlastnej iniciatívy.

Kľúčové slová vybrané z odpovedí : vedieť všetko, vylučujú, nepriateľ, vyhneš, ponížiť, zbytočne

Zhrnutie a vyhodnotenie: podčiarknem slová **podobného významu**, ktoré sa opakujú:

neochota, vyškolení, zložitý, nerespektuje, podradný, venuje naoko, nútia, dostatočne venovať...

nehovorí, neprípravenosť, prílišné zohľadňovanie, pozorný, necitliví, nadávajú.

nemotivuje, zanedbávajú, neprístupuje individuálne, vyžadujú, neistota, neakceptujú.

Vyskytujú sa aj slová, ktoré by sme mohli označiť **ako opačné**:

prílišné zohľadňovanie, pozorný necitliví

venuje naoko dostatočne venovať...

Čo ma prekvapilo: prekvapila ma odpoveď, že učitelia nie sú vyškolení na prácu s integrovanými deťmi. Myslím si, že každý je vyškolený do tej miery, akú má motiváciu na túto prácu. Vždy existuje cesta...

Veľmi ma prekvapili odpovede nadaného žiaka. Integrácia mu akoby jeho nie dobré postavenie v kolektíve ešte viac zhoršila.

Rada by som uviedla dve kresby učiteľov na tému: Keby sa integrácia dala nakresliť, ako by vyzerala:

Otázka : Napíšte 5 slov /pojmov, slovných spojení/, ktoré si predstavíte pri slove integrácia. Ktoré z tých slov je najdôležitejšie?

Odpovedá odborný zamestnanec CPPPaP s viac ako 30 ročnou praxou:

Odpovede:

Pomalé tempo

Nepozornosť

Pohyb

Pomôcky, úľava

Pochopenie, povzbudenie

Posledné pojmy opýtaný označil ako najdôležitejšie.

Otázka :Ak by sa slovo integrácia dala namaľovať, akú farbu by integrácia mala?

Odpovede: vybrala by som dve farby : červenú a žltú

Otázka Aké slová sa u Vás viažu na slovo žltá farba:

Odpovede: Niečo veselé, slniečko, nádej...

Otázka Aké slová sa viažu u Vás na slovo červená farba:

Odpovede: Rýchlosť, pružnosť, chyby, pozor, výstraha, láska srdce...

Zhrnutie a vyhodnotenie : akoby nenastala žiadna zhoda medzi kľúčovými slovami v odpovediach učiteľov, žiakov a odborných zamestnancov. Možno povedať, že pomerne blízko sú kľúčové slová: prílišné zohľadňovanie, pozorný - necitliví

so slovom pochopenie. Odborný zamestnanec poukazuje hlavne na pochopenie / vnútorný svet dieťaťa/. Učitelia sa k tomu približujú, ale často v rovine praktickej: čo treba dieťaťu zohľadniť pri školskom výkone.

Za správne slová v integrácii na základe odpovedí považujem: **pochopenie, citlivosť, pozornosť**.

Slovo na záver: už dávno som tušila , že systém integrácie /inklúzie nie je ideálny . Prieskum medzi odborníkmi: pedagógmi a psychológmi mi viac otvoril oči.

Pracuje často naoko- ako sa vyjadril jeden učiteľ, chýba nám „pochopenie, citlivosť, pozornosť“. To sú správne slová pre dobrú integráciu.

Celé vzdelávanie a tvorba práce ma skutočne bavila a písala som ju jedným dychom. Nemusela som sa do toho nútiť, stačí, keď som si spomenula na prežité emócie. Ak budú emócie detí, o ktoré sa staráme pozitívne, ak zažijú s nami objavovanie, veselé zážitky, úspech , objavenie svojej výnimočnosti, nemusíme ich nútiť pracovať, bude ich to baviť.

Toto som si zapamätala a prežila, ďakujem .